

Bijlage bij het ministerieel besluit tot vaststelling van het onroerenderfgoedrichtplan voor historische landgoederen:

Het onroerenderfgoedrichtplan voor historische landgoederen met zeven ambities

Partners:

- Vlaamse Overheid: agentschap Onroerend Erfgoed, Agentschap voor Natuur en Bos, agentschap Landbouw & Zeevisserij, agentschap Toerisme Vlaanderen en agentschap Vlaamse Landmaatschappij;
- Lokale overheden: de provincie West-Vlaanderen en de gemeenten Aalter, Beernem, Oostkamp, Ruiselede en Wingene;
- Expertenorganisaties: *Futures through Design* van de Hogeschool Gent, Landelijk Vlaanderen, Historische Woonsteden en Tuinen van België, Herita, de onroerenderfgoeddiensten IOED Meetjesland, IOED Raakvlak en IOED Radar, het Regionaal Landschap Houtland en Polders en de provinciale toeristische dienst Westtoer.

Dit thematisch onroerenderfgoedrichtplan biedt, geformuleerd in zeven ambities, een visie op de toekomstige ontwikkeling van historische landgoederen. Deze zeven ambities vertrekken vanuit de noden en verwachtingen van de belanghebbenden. Ze bouwen verder op wat werd gecapteerd tijdens het *Innocastle*-onderzoek en het startcolloquium van het onroerenderfgoedrichtplan historische landgoederen op 5 november 2020. Een coalitie van bovenstaande partners is hier vervolgens mee aan de slag gegaan. Op 20 februari 2022 ondertekenden alle partners een intentieverklaring waarmee ze zich engageerden om samen een onroerenderfgoedrichtplan voor historische landgoederen uit te werken. De ambities zelf zijn opgesteld tijdens workshops op 27 februari 2023 en 27 maart 2023. De talrijke deelnemers aan deze workshops vertegenwoordigden zowel de private sector als verschillende administraties en bestuursniveaus. Alle belanghebbenden kregen de kans om opmerkingen te formuleren op de eerste versie van de visietekst. De visietekst is vervolgens ter goedkeuring voorgelegd aan de betrokken partners van het onroerenderfgoedrichtplan historische landgoederen.

Met dit richtplan willen deze partners historische landgoederen duurzaam ontwikkelen door vanuit een gedeeld begrip samen te werken aan beleids- en beheergerichte oplossingen voor deze multifunctionele en betekenisvolle plaatsen. Vlaanderen telt een groot aantal **historische landgoederen**, een bijzonder erfgoed dat we koesteren. Het zijn multifunctionele ensembles die bestaan uit verschillende onderdelen, een ruimtelijke samenhang vertonen en historisch gezien centraal beheerd werden. Hoewel de voorbereiding van dit richtplan vertrok vanuit Bulskampveld, een regio met een grote concentratie aan landgoederen, wil het oplossingen aanreiken die relevant kunnen zijn voor de historische landgoederen in heel Vlaanderen. Ambities met een eerder regionale reikwijdte kunnen inspirerend werken voor andere Vlaamse gebieden.

Historische landgoederen bestaan al eeuwen lang. Het is onze verantwoordelijkheid om dit erfgoed aan volgende generaties over te dragen. Daarom willen we een

visie die een **duurzame ontwikkeling** van landgoederen bevordert met aandacht voor hun ruimere context. Vanuit het "behoud door ontwikkeling"-principe moedigt dit richtplan nieuwe ontwikkelingen aan die kunnen bijdragen tot cultuurhistorische, sociale, economische en ecologische waarden van landgoederen en het samenspel ervan. Dit verzekert de toegevoegde waarde en de toekomstbestendigheid van deze landgoederen.

Wat landgoederen zijn en hoe ze werken, is vaak te weinig bekend. Het richtplan wil daarom ook meer inzicht genereren in de elementen die het beheer van een landgoed uitmaken, zoals de kosten en baten. Meer bewustwording draagt bij tot een grotere appreciatie van het landschap dat landgoederen in belangrijke mate gevormd hebben, zoals in Bulskampveld het geval is. Bovendien kan een **gedeeld begrip** van de waarden die aan landgoederen gehecht worden het maatschappelijk draagvlak vergroten om ondersteunende maatregelen te treffen.

Om tot een gedragen visie te komen, willen we op een constructieve manier **samenwerken** met verschillende belanghebbenden vanuit hun eigenheid en graad van betrokkenheid: overheden, eigenaren en beheerders, belangenorganisaties, (lokale) verenigingen, omwonenden, recreanten, Vanuit ieders noden, verwachtingen en aandachtspunten zijn doelstellingen uitgewerkt voor de toekomstige ontwikkeling van historische landgoederen.

Problematieken van beleid en beheer bemoeilijken soms het optimaal behoud van waarden op landgoederen, bedreigen de continuïteit of eenheid ervan of verhinderen de ontwikkeling van nieuwe toegevoegde waarde. Dit richtplan ambieert **beleids- en beheergerichte oplossingen** die de basis kunnen vormen voor een gericht beleid over beleidsvelden en -niveaus heen. Met een aangepast en goed onderbouwd beleid willen overheden een goed beheer van landgoederen faciliteren en ondersteunen. De beheerders kiezen constructief voor het verantwoordelijk rentmeesterschap – een goed huisvaderschap van het landgoed in kwestie.

Landgoederen bestaan uit verschillende onderdelen – landhuis, tuin, park, drevenstelsels, bossen, landbouwgronden, open natuur, ... - met gerelateerde geïntegreerde functies. Deze functies kunnen te maken hebben met wonen, economische exploitatie, voedselproductie, natuurontwikkeling, beleving, toerisme, enz. Het richtplan herwaardeert en versterkt de **multifunctionele** werking van landgoederen om zo hun continuïteit te verzekeren.

Aan een historisch landgoed hangen vaak immateriële waarden en betekenissen vast. Ze scheppen een verbondenheid met het landgoed en vergroten zo de gedragenheid om dit erfgoed in stand te houden. Dit richtplan streeft naar levendige landgoederen, waar wisselwerking en vertrouwen de boventoon voeren. Het stimuleert de betrokkenheid van alle generaties bij deze **betekenisvolle plaatsen**.

Ambitie 1: We leveren maatwerk en geven generieke regelgeving een landgoedspecifieke invulling

Historische landgoederen zijn multifunctionele ensembles die bestaan uit verschillende onderdelen, een ruimtelijke samenhang vertonen en historisch gezien centraal beheerd werden. Verschillende generaties van eigenaren en beheerders van historische landgoederen hebben gezorgd voor het ontstaan en instandhouding van specifieke kwaliteiten die de maatschappij vandaag als waardevol aanziet. Om deze maatschappelijke waarden te behouden en versterken, is vanuit verschillende sectoren regelgeving ontwikkeld die geënt is op beleidsdomeinen zoals landbouw, natuur, onroerend erfgoed, ruimtelijke ordening, wonen, energie, Deze sectorale benadering bemoeilijkt echter het beheer van historische landgoederen als multifunctionele ensembles.

Eigenaren en beheerders moeten rekening houden met diverse toelatings- of machtigingsplichten en op de hoogte zijn (en blijven) van subsidie- en premieregelingen over verschillende sectoren heen. Dit maakt het beheer van landgoederen complex en administratief belastend. Er is bovendien nood aan voorspelbaarheid en duidelijkheid over de maatschappelijke vraag richting eigenaren van historische landgoederen. Verschillende beleidsdomeinen en -niveaus werken daarom best aan een gezamenlijk beleid voor historische landgoederen. Dit beleid kan worden opgemaakt per regio (bijvoorbeeld Bulskampveld) en indien nodig verfijnd worden per landgoed. Dit gebeurt op basis van regelmatig contact en een evenwichtige dialoog tussen alle relevante publieke en private actoren.

Op het niveau van het landgoed bestaat het geïntegreerd beheersplan. Deze figuur verenigt de beheervisies vanuit natuur en erfgoed en koppelt er eenmalige en terugkerende maatregelen aan die al dan niet vrijgesteld worden van toelatingsplicht. Het is weliswaar zo dat natuur en erfgoed slechts twee aspecten zijn waar de beheerder van een historische landgoed rekening mee moet houden. Er is nood aan visievorming die alle facetten van het landgoedbeheer omvat, inclusief een gedegen analyse van het verdienmodel. *Whole estate plans*, zoals die in het Verenigd Koninkrijk bestaan, kunnen daarvoor inspiratie bieden. Dit instrument biedt een holistische kijk op het volledige landgoed, brengt kansen en bedreigingen in kaart en beschrijft een toekomstvisie voor het domein. Een *whole estate plan* integreert zowel de economische, sociale als ruimtelijke kwaliteiten van het landgoed.

Op (Vlaams) beleidsniveau is een coherente en cross-sectorale benadering en een betere afstemming van regelgeving essentieel voor een duurzaam beheer van historische landgoederen. In Vlaanderen is er momenteel geen afzonderlijk juridisch kader of rechtsfiguur voor (historische) landgoederen, waar rechten en plichten aan gekoppeld zijn. Dit is bijvoorbeeld wel het geval in Nederland, waar landgoederen een apart statuut hebben via de 'rangschikking' onder de natuurschoonwet. We onderzoeken in welke mate een dergelijk systeem in Vlaanderen wenselijk en haalbaar is. Alternatieven zijn mogelijk om verschillende statuten – met bijhorende voordelen en beperkingen – beter op elkaar te laten aansluiten. Dit kan bijvoorbeeld via oproepen die vanuit verschillende beleidsdomeinen ondersteund worden, een landgoedloket, bedrijfsplanners, De

introductie van landgoederen als thema binnen het Open Ruimte Platform is een andere mogelijkheid om een holistisch beleid voor deze plaatsen te ontwikkelen.

Ambitie 2: We bevorderen maatschappelijk verantwoord ondernemerschap op historische landgoederen

Historische landgoederen waren in het verleden plaatsen van ondernemerschap. Reststromen uit de ene activiteit zorgden voor input voor een andere activiteit, waardoor een op zelfvoorziening gericht kringloopsysteem ontstond dat over generaties heen verder verfijnd en aangepast werd. Op die manier werd de instandhouding van het domein op lange termijn verzekerd. Door veranderde interne en externe factoren is het evenwicht tussen kosten en baten vaak verstoord. Wanneer er onvoldoende middelen zijn om historische landgoederen op een goede manier te beheren, heeft dit uiteindelijk ook gevolgen voor de maatschappelijke waarden die ze herbergen. Zonder evenwicht tussen kosten en baten is het voortbestaan van historische landgoederen en de baten die ze leveren niet verzekerd. Overheidssubsidies of -premies zijn niet altijd toereikend en kunnen na verloop van tijd afnemen of wegvallen. Inkomsten uit de werking van het landgoed zelf zijn dus nodig om de uitgaven op lange termijn te compenseren. Daarom zet het onroerenderfgoedrichtplan historische landgoederen in op maatschappelijk verantwoord ondernemerschap, met name het creëren van gedeelde waarden voor eigenaren, andere stakeholders en de samenleving als geheel. Het is aan de overheid om een kader te scheppen dat historische landgoederen uitnodigt om maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Dit kader moet voldoende flexibel zijn en aanzetten om bijkomende maatschappelijke meerwaarde te genereren. De eigenaar of beheerder heeft de keuze om binnen dit kader al dan niet te participeren. Dit gebeurt vanuit het principe van 'verantwoordelijk rentmeesterschap', waarbij een financieel gezond landgoed de basis is om maatschappelijke baten te leveren.

Concreet stimuleren we maatschappelijk verantwoord ondernemerschap via publiek-private samenwerking, waarbij de lusten en lasten over alle partijen gedeeld worden op twee niveaus. Op principiële niveau kan de overheid faciliterend optreden in functie van meerwaardecreatie, bijvoorbeeld door een kader te scheppen waarbinnen ondernemerschap op landgoederen kan floreren. Een mogelijke uitwerking hiervan zijn kaderovereenkomsten tussen eigenaren, initiatiefnemers en overheden, die de betrokken partijen nadien samen uitvoeren, monitoren en eventueel bijstellen. Maar ook op praktisch niveau zetten de partners van het onroerenderfgoedrichtplan in op samenwerking waarbij de overheid zelf een aantal taken opneemt die maatschappelijke meerwaarde opleveren. Dit kan op verschillende manieren, zoals via communicatie, hulp bij de organisatie van publieke evenementen,

Ambitie 3: We geven ruimte aan innovatie en ontwikkeling die aansluit bij de ziel van de plek

Historische landgoederen worden vandaag geconfronteerd met uiteenlopende uitdagingen. Er is de gewijzigde economische realiteit met minder inkomsten uit land- en bosbouw, waardoor eigenaren en beheerders op zoek moeten naar nieuwe

verdienmodellen voor hun landgoed. Veel meer dan vroeger zijn het functies gerelateerd aan gebouwen – verhuren in functie van wonen, dienstverlening, verblijfstoerisme, ... – die inkomsten genereren. Hierdoor groeit de vraag naar aanpassingen aan bestaande gebouwen en de bouw van nieuwe (tijdelijke) volumes, die een impact hebben op de niet-bebouwde ruimte (parken, bossen) op historische landgoederen. Daarnaast veranderen de wensen op vlak van woon- en werkcomfort en zijn er nieuwe (maatschappelijke) noden en verwachtingen die aanpassingen van het (historische) patrimonium vergen. Klimaatverandering zorgt voor de verdroging van waterpartijen, hittestress en ziektes bij bomen, Om deze zaken aan te pakken, zijn nieuwe ontwikkelingen op historische landgoederen nodig.

Landgoedeigenaren zijn vanuit hun verantwoordelijkheidszin en plichtsbesef – ook naar vorige generaties toe – vaak het best geplaatst om verleden, heden en toekomst op een kostenefficiënte manier met elkaar te verbinden. Zij kunnen daarbij gebruik maken van een traditie van ondernemerschap, innovatie en creativiteit die op veel historische landgoederen nog aanwezig is.

Het onroerenderfgoedrichtplan historische landgoederen vertrekt vanuit het principe 'behoud door ontwikkeling'. Dit betekent dat we tegelijk rekening houden met de aanwezige waarden en (de nood aan) nieuwe ontwikkelingen op historische landgoederen. Zonder afbreuk te doen aan de meest waardevolle erfgoedelementen op historische landgoederen, beschouwen we erfgoed – zowel materieel als immaterieel – als een inspiratiebron in de zoektocht naar oplossingen voor hedendaagse en toekomstige uitdagingen. Zo komen we niet alleen tot oplossingen die rekening houden met de 'ziel van de plek', maar borgen we tegelijk historische kennis en technieken voor volgende generaties.

Met de ziel van de plek bedoelen we "alle materiële en immateriële elementen die betekenis, waarde en emotie geven aan een plaats", zoals gedefinieerd in de "*Québec Declaration on the preservation of the spirit of place*" van 4 oktober 2008. De ziel van de plek beperkt zich dus niet tot het (onroerend) erfgoed van historische landgoederen, maar omvat ook alle verhalen, betekenissen, zintuiglijke ervaringen en praktijken die aan deze plaatsen vasthangen en die over generatiegrenzen heen doorgegeven werden. Het bepalen van de ziel van de plek van historische landgoederen vergt (participatief) onderzoek. De landschapsbiografie is hiervoor een aangewezen middel. Dit onderzoek biedt een stevige basis om de toekomstvisie voor het landgoed vorm te geven en verhalen van historische landgoederen (weer) beleefbaar te maken, bijvoorbeeld via innovatieve recreatieve producten op maat van de plek.

De toekomstvisie van het landgoed past idealiter in een bredere gebiedsvisie, die de inbedding van landgoederen in de ruimere omgeving valoriseert. Ook hier is een transversale benadering – met afstemming tussen landbouw, natuur, erfgoed, toerisme, ruimtelijke ordening, wonen, lokale economie, zorg, educatie en mogelijke andere sectoren – cruciaal.

Ambitie 4: We stimuleren de multifunctionaliteit van historische landgoederen

Historische landgoederen kenmerken zich door hun multifunctionaliteit. Ze bestaan uit verschillende onderdelen met geïntegreerde functies. Traditioneel waren dit grondgebonden functies: het oogsten van eetbare en niet-eetbare gewassen op akkers, boomgaarden, moestuinen, (park)bossen, de teelt van dierlijke producten via landbouw, visvangst, jacht en andere activiteiten, houtoogst, wonen en verblijven, aangevuld met natuurontwikkeling en cultuur (en ontspanning). Deze functies kwamen vaak samen op verschillende plaatsen binnen het landgoed voor. Verschillende redenen hebben ervoor gezorgd dat deze verwevenheid vandaag onder druk staat.

Economische impulsen hebben gezorgd voor een afsplitsing van functies, waarbij bepaalde gronden exclusief voorbehouden werden voor landbouw en andere voor recreatie, natuurontwikkeling, Daarnaast bemoeilijken wettelijke beperkingen het multifunctionele karakter van historische landgoederen. Regelgeving op vlak van ruimtelijke ordening, natuur, erfgoed, wonen en logies houden voornamelijk (te) weinig rekening met de multifunctionaliteit van historische landgoederen.

Om historische landgoederen duurzaam in stand te houden, is een erkenning van hun multifunctionaliteit nodig. Daarom willen we – waar mogelijk – inzetten op functieverweving binnen de contouren van historische landgoederen. Dit kan bijvoorbeeld door voor ruimtelijke bestemmingen te kiezen die beter aansluiten bij de multifunctionele realiteit van historische landgoederen.

Een mogelijke ruimtelijke bestemming die het cultuurhistorische en multifunctionele karakter van historische landgoederen in ruimtelijke plannen vertaalt, is het gemengd openruimtegebied met cultuurhistorische waarde ("CH-gebied"). In gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen wordt deze bestemming nu al vaak toegekend aan zones waarin clusters bouwkundig erfgoed (dorpskernen), archeologische zones of tuin- en parkstructuren voorkomen. Hier verwijzen we naar de principes die in het kader van AGNAS toegepast worden, onder andere het feit dat niet-beschermde actieve landbouwbedrijfszetels voor beroepslandbouw geen bestemming als gemengd openruimtegebied met cultuurhistorische waarde toegewezen krijgen.

De partners van het onroerenderfgoedrichtplan historische landgoederen kiezen voor een beleid dat multifunctionaliteit van historische landgoederen faciliteert en zetten over beleidsdomeinen en -niveaus heen (projectmatig) in op multifunctionaliteit als oplossing voor maatschappelijke opgaven. We denken bijvoorbeeld aan natuurinclusieve landbouw, voedselbossen, natuur- en erfgoedrecreatie, eigentijdse woonvormen (bijvoorbeeld cohousing), Deze integratie van functies willen we ook mogelijk maken op historische landgoederen.

Ambitie 5: We versterken de eenheid van beheer van historische landgoederen

Historische landgoederen zijn ensembles van verschillende onderdelen die een ruimtelijke samenhang vertonen en historisch gezien als een eenheid beheerd

werden. Deze eenheid van beheer staat onder druk door het Belgische erfrecht en eigendomstransacties. Vanuit de private sector wordt aangehaald dat successierechten het moeilijk maken om eigendommen van andere erfgenamen over te kopen. Dit is zeker het geval wanneer er voorkoopprijzen op onderdelen van het landgoed rusten. In dat geval kan de overheid, behalve in het geval van enkele uitzonderingen, in de plaats van de koper optreden. Ook toenemende bouwdruk zorgt ervoor dat historische landgoederen kunnen versnipperen.

Versnippering bedreigt zowel de functionele werking van historische landgoederen als de landschappelijke harmonie die hen kenmerkt. Inzetten op de eenheid van beheer van historische landgoederen is daarom nodig. Enerzijds doen we dit door verdere versnippering van historische landgoederen zo veel mogelijk tegen te gaan. We voeren onderzoek naar de rol van de overheid in de ondersteuning van de eenheid van beheer. In welke mate kan de overheid hieraan een positieve bijdrage leveren en de negatieve impact van haar instrumentarium tegengaan? Er is eveneens nood aan een benchmarkingoefening om de haalbaarheid en wenselijkheid van inspirerende instrumenten en regelgeving uit het buitenland (zoals de Nederlandse natuurschoonwet) te analyseren.

Anderzijds stimuleren we het behoud of (gedeeltelijke) herstel van historische ensembles door zakelijkrechthouders (eigenaren, erfpachters en opstalhouders) te stimuleren om functionele kruisbestuiving op te zoeken of de verschillende onderdelen van een historisch landgoed in een beheersvisie onder te brengen. Dit gebeurt momenteel te weinig. Nochtans bestaan er verschillende figuren om een eenheid van beheer te realiseren: (patrimonium)vennootschappen, stichtingen, verenigingen, geïntegreerde beheersplannen, beheerscommissies, Het is evenwel zo dat de eigenaar of beheerder van het landgoed de regie in handen houdt. De beheerscommissie dient om samen na te denken over het beheer van het landgoed. Andere figuren die in Vlaanderen bestaan, zoals de landbouwonderneming, sociale onderneming of de burgerlijke bosgroeperingsvennootschap bieden inspiratie om tot een betere eenheid van beheer op historische landgoederen te komen. Met het onroerenderfgoedrichtplan analyseren we welke figuren het meest geschikt zijn om de eenheid van beheer van historische landgoederen te garanderen.

Ambitie 6: We ondersteunen eigenaren en beheerders in het duurzaam beheer van historische landgoederen

Het beheer van een landgoed vergt niet alleen ondernemerschap, maar ook een sterk engagement en betrokkenheid van eigenaren en/of beheerders. Om de instandhouding van historische landgoederen te verzekeren, is erkenning en ondersteuning van hun zelfredzaamheid nodig. Dit gebeurt best op een aantal manieren en niveaus.

Het besturen van historische landgoederen is complex en vergt veel kennis en vaardigheden. In het verleden verenigde deze kennis en vaardigheden zich in de persoon van de rentmeester. In tegenstelling tot andere landen zoals Nederland, zijn er in Vlaanderen nog weinig historische landgoederen met een rentmeester in dienst. Daarom is er nood aan een neutraal aanspreekpunt, dat in continue verbinding staat met alle relevante overheden. Eigenaren en anderen die te maken

hebben met landgoederen kunnen hier terecht met vragen in functie van vergunningen, machtigingen en toelatingen, subsidies, premies, fiscaliteit, Dit zal leiden tot een vermindering van de administratieve last bij eigenaren en/of beheerders, voor wie het niet evident is om van alle regelgeving op de hoogte te zijn en te blijven. De oprichting van een aanspreekpunt wordt in eerste instantie door de overheid opgenomen. Deze rol kan nadien door private spelers overgenomen worden. We brengen in kaart onder welke omstandigheden de private markt deze rol kan en zal vervullen.

Daarnaast is er nood aan kennisopbouw en -deling over verschillende aspecten van landgoedbeheer. Dit kan door de oprichting van een expertisecentrum, dat steun biedt aan verschillende omgevingsverenigingen of intermediaire organisaties zoals de regionale landschappen, monumentenwacht, intergemeentelijke onroerendergoeddiensten, bosgroepen, ... die op hun beurt in aanraking komen met historische landgoederen in hun werkgebied. Vanuit de eigenaren is er een verzoek om binnen deze organen ook een vertegenwoordiging uit de private sector te hebben.

Op het niveau van het individuele landgoed kan kennis samengebracht worden in de vorm van beheerscommissies of gelijkaardige structuren. Belangrijk voor de private sector is dat de eigenaar hier de regie in handen kan blijven houden. Vanuit de overheid is het van belang dat dit niet leidt tot een grote bijkomende stroom van vragen voor de administratie.

We zetten in op verdere professionalisering en kennisopbouw en -deling bij professionals die met historische landgoederen in aanraking komen (zoals overheidspersoneel, tuin- en landschapsarchitecten of erkende aannemers). Dit kan bijvoorbeeld door opleidingen, cursussen of *summer schools* aan te bieden voor (toekomstige) architecten, tuinontwerpers, rentmeesters, Het is ook belangrijk dat er een betere ontsluiting komt van de kennis en expertise die vandaag al aanwezig is over historische landgoederen. De website van het onroerendergoedrichtplan (www.oerp.be/historischelandgoederen) kan hiertoe bijdragen.

Ambitie 7: We bouwen aan vertrouwen en spreken dezelfde taal

Wat historische landgoederen zijn en welke functies ze vervullen, is over het algemeen te weinig bekend. Daarom brengen we mensen – bewoners, bezoekers, ondernemers, ... – in contact met historische landgoederen en hun eigenaren. Door elkaar beter te leren kennen, ontstaat gedeeld begrip en wederzijds vertrouwen, die de basis kunnen zijn voor nauwere samenwerking. Bij dit contact verwachten eigenaren respect voor hun (eigendoms)rechten. Dit betekent respect voor de zeggenschap van de eigenaar en/of beheerder over het beheer van hun domein, het recht op het benutten van de waarden en het rustig genot van hun historisch landgoed.

Overheden, omwonenden en bezoekers verwachten van eigenaren en beheerders dan weer een zeker maatschappelijk engagement, niet in het minst richting lokale gemeenschappen. Op deze manier vergroot ook het draagvlak om aan een beleid en maatregelen voor historische landgoederen te werken. Het systeem van

minimale toegankelijkheid in natuurbeheerplannen biedt inspiratie om die betrokkenheid te garanderen zonder de regie uit handen van de eigenaar te halen. Wisselwerking en samenwerking tussen een domein en haar lokale gemeenschap kan eveneens door pilootprojecten uit te werken die expliciet op deze samenwerking zijn gericht. Door samen projecten uit te voeren en concrete realisaties, ontstaan succeservaringen en gedeeld vertrouwen.

We zoeken naar manieren om vrijwilligers en kansengroepen gemakkelijker in te zetten bij het beheer van historische landgoederen. Dit kan positieve effecten hebben op het welzijn van deze groepen, de betrokkenheid met het landgoed en de buurt en integratie in de samenleving. Voor het landgoed zorgt dit voor extra handen bij specifieke (beheers)taken of de organisatie van (publieke) activiteiten. Knelpunten zijn hier het voorzien van opleiding en verzekeringen en het aanpassen van het regelgevend kader zodat vrijwilligerswerk op historische landgoederen eenvoudiger gemaakt kan worden.

Ten slotte werken we ook aan een systeem van 'verantwoord vertrouwen'. Op lange termijn vertrouwen schenken aan eigenaren, geeft rust. Het principe van verantwoord vertrouwen kan op verschillende manieren in de praktijk gebracht worden. Een mogelijk instrument zijn beheerovereenkomsten, vrijwillige meerjarige overeenkomsten waarbij een beheerder in ruil voor een jaarlijkse vergoeding bepaalde taken uitvoert. Een andere uitwerking bestaat erin om op basis van steekproeven de besteding van (kleinere) subsidies te controleren. Dit zorgt voor een kleinere administratieve last, minder wachttijden en een grotere verantwoordelijkheidszin bij de eigenaren en/of beheerders.

Gezien om gevoegd te worden bij het ministerieel besluit tot vaststelling van het onroerenderfgoedrichtplan voor historische landgoederen,

Brussel,

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Matthias DIEPENDAELE